

Dokumenttyp:

Rutin

Fastställt/upprättad

2019-03-07

Senast reviderad:

2019-03-07

Giltighetstid:

Tillsv.

Detta dokument gäller för:

Hela Vård och Omsorg

Dokumentansvarig:

Vård- och omsorgschef

Dnr:

0000-000

Rutin vid misstanke om våld i nära relationer

Syfte

Rutinens syfte är att underlätta för medarbetare inom Vård och Omsorg att se tecken på våld i nära relationer hos äldre och funktionsnedsatta och ge vägledning om vad medarbetaren ska göra i dessa situationer.

Vad är våld? Vad ska jag reagera på?

Våld kan ske i hemmet, hos en anhörig, på ett boende eller vid en fritidsaktivitet. Det kan vara en partner, barn, släktingar eller någon annan den enskilde har en nära relation till som utövar våld. Det finns olika typer av våld:

Fysiskt våld: Det kan handla om att hålla fast, dra i håret, skaka, knuffa, nypa, ge örfilar, lugga, sparka, beröva sömn, ta stryptag, hota med kniv eller vapen. Våld utövat av vuxna barn förekommer hos äldre brukare.

Psykiskt våld: Kan vara kränkningar i ord och handling mot ens person, egendom eller människovärde. Exempelvis att bli isolerad, utsatt för ekonomisk kontroll eller utsatt för hot om våld, självmord eller hot mot annan närstående och husdjur. En annan form av våld är trakasserier och förlöjliganden utifrån funktionsnedsättning och ålder. En ovilja att hjälpa till med myndighets- och sjukvårdskontakter hos en person som inte klarar det själv. Hos äldre och funktionshindrade kan det röra sig om bristfällig omsorg eller hot om ytterligare försämring i omsorgen.

Sexuellt våld: Att exempelvis tvingas att delta i eller se på sexuella handlingar mot sin vilja eller att bli avklädd och förnedrad inför barnen.

Materiellt våld: Våld mot materiella ting för att skapa oro och rädsla. Att slå sönder viktiga och personliga saker för den utsatte.

Latent våld Hot och påminnelse om upprepat våld genom exempelvis en blick eller kroppsspråk.

Särskilda riskfaktorer

Våldet i nära relationer mot personer med funktionsnedsättning eller mot äldre människor

kan vara svårt att upptäcka och båda grupperna är särskilt utsatta. Faktorer som ökar risken för våld är:

- Stark beroendeställning
- Stort vård- och omsorgsbehov, t ex vid demenssjukdom eller rörelsehinder.
- Psykisk ohälsa.
- Missbruksproblematik
- Svagt socialt nätverk-isolering. Det sociala umgänget kan ha minskat och på så vis kan möjligheter till insyn och stöd minska.
- Kommunikationssvårigheter och svårigheter att förmedla sig till omvärlden.

Tecken på våld

Blåmärken, sår och brännskador	Skalpskador	Tillbakadragenhet
Hjärtklappning och yrsel	Tandskador	Uttorkning
Skador på genitalia	Dåligt skött hygien	
Muskelbristningar eller frakturer	Förändrad aptit, sömnproblem	

Rädsla för sin partner, partnern är alltid med vid t.ex. olika möten och besök
 Över/undermedicinering
 Självdestruktivt beteende, suicidtankar och/eller suicidförsök

- Förstörda ägodelar
- Ägodelar/pengar är försvunna
- Reagerar med rädsla på fysisk närhet
- Smärtor eller obehagskänslor i mun och svalg vid. hjälp med tex matning, tandborstning.
- Försämrad funktionsnivå
- Förändrar sitt beteende eller kroppsspråk när anhörig eller partner är i närheten
- Blir rädd av vissa ljud, dofter, smaker eller bilder som kan handla om att personen återupplivar ett våldstillfälle vid olika sinnesuttryck

Konsekvenser av våld

Stress, rädsla, skuld och skam, tystnad
 Försämrad hälsa - fysiskt och psykiskt – påskyndat åldrande
 Ökad användning av värk- och sömn, lugnande och antidepressiv medicin
 Ökad alkoholkonsumtion
 Begränsat livsutrymme, isolering, ensamhet
 PTSD (Post traumatiskt stress syndrom)

Vad ska jag som personal göra om jag uppmärksammar våld?

Det kan vara svårt som personal att veta hur man ska bemöta en person som man misstänker är utsatt för våld, eftersom det kräver en viss kunskap på området för att samtalet ska gå i rätt riktning. Om du genom samtal eller iakttagelser fattat misstanke om att en brukare är utsatt för våld så ska du vända dig till din enhetschef så att ni tillsammans kan prata igenom vad du uppmärksammat och vad som bekymrar dig och hur du bäst möter brukaren och ser till att hen får det stöd som behövs.

Det finns personal inom Arbete och Socialtjänst som är specialiserade på att arbeta med just Våld i nära relationer, och som kan handleda och ge stöd i hur man bemöter personer

som är utsatta för våld. Enhetschefen och du kan tillsammans kontakta handläggaren som arbetar med våld i nära relationer för stöd och vägledning. Det viktiga är att du inte väntar utan går vidare med din misstanke så att vi kan hjälpa den våldsutsatte.

I ett akut läge, om du bevittnar våld eller uppfattar att en brukare är i direkt fara så ska du alltid kontakta Polisen.

Vid misstanke om att ett barn blir utsatt för våld skall kontakt direkt tas med barnhandläggare på Socialtjänsten.

Kontakter

- Enhetschef på respektive enhet
- Handläggare på Arbete och Socialtjänst med specialistkompetens på Våld i nära relationer: Marie Fredén, 0503-352 51
- Arbete och Socialtjänst, 0503-350 00
- Vår socialjour i Skövde 0500-49 74 21, 0500-49 74 22

Telefontid

Måndag - torsdag, söndag

kl 17:00-23:00

Fredag-lördag

kl 17:00-02:00

Om en person är i fara eller är utsatt för våld just nu ring polisen.
Telefon 112 akut, icke akut 114 14.

Läs mer

Hjo kommun har en handlingsplan för våld i nära relationer. Där kan du läsa mer om allt det stöd som finns att få. Läs mer på kommunens hemsida om stöd till hot- och våldsutsatta: <https://hjo.se/stod-och-omsorg/stod-till-hot--och-valdsutsatta/>

Polisen	www.polisen.se/komtilloss
Utväg Skaraborg	www.utvag.se
Boj (Brottsofferjouren)	www.boj.se
Kvinnohuset Tranan	www.kvinnohus.se
Västsvensk portal om våld:	www.valdirelationer.se/sv/Vald-i-nara-relationer
SkaS Handlingsplan:	www.vgregion.se/sv/Skaraborgs-sjukhus/Skaraborg-sjukhus/Vardgivarsidan/Kvinnofrid
Barnens rätt i samhället	www.bris.se